

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Sebastiani Henrici Penzingeri, Consistorialis
Passaviensis, Decani, & Parochi in Trauttmanstorff ad
Laitam Bonus Ordo Triplicis Formatae Concionis Moralis In
Omnia Festa Sanctorum In Amplissima ...**

Penzinger, Sebastian Heinrich

Solisbaci, 1698

Concio Prima. Textus: Vidit hominem. Matthæi cap.9. Thema: Quos Deus respicit, hos erigit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51763](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51763)

IN FESTO S. MATTHÆI
APOSTOLI.

CONCIO PRIMA.

Vidit hominem. Matthæi cap. 6.

Quos Deus respicit, hos erigit.

Textus.

Thema.

Rerius Valerianus lib. 14. titulo: Oculi Divum narrat, *Exordium.*
 Ægyptios pro Deo Basiliscum coluisse, si nunc Basiliscum oculis apertis se intuentem conspexerant, fausta sibi utpote à Deo intuiti, promittebant, sin oculis clausis Basiliscum viderunt, mala imminencia timebant: audiamus verba Pierii: *Hunc simul atque oculis apertis proferebant, universâ letitiâ, atque hilaritate profunde batur, perinde ac si Deoram oculi eos aspicerent, opemque presentem omnibus pollicerentur: quod si clausis cum oculis intulissent, ibi tam omnia mærore, ac luctu confundi.* Quod Ægyptii de Deo suo sibi imaginabantur, hoc in veritate evenit in DEO vero ac unico, nempe, quos Deus respicit, intuetur, favoribus, gratiis, ac benedictionibus replet, ac ditat; audiamus textus: *Illuminet vultum suum supernos, & misereatur nostri, ut cognoscamus in terrâ viam tuam, & in omnibus sentibus salutare tuum.* Psalmo 66. *Oculi Domini super timentes eum, ut eruat à morte animas eorum, & alat eos in fame.* Pl. 32. & 31. promittit Deus: *Intellectum tibi dabo, & instruam te in viâ hâc, quâ graderis, firmabo super te oculos meos.* De his oculis divinis ulterius canit David Pl. 24. *Respice me, & miserere mei.* Adeo ut respici à Deo oculis benignis intueri, idem sonet secundum Hebraum, & Pagninum: quàm, *suaviter consulere:* secundum Ariam Montanum:

Textus Sacra
Scriptura.

(Hh) 3

In opti-

- In optimum cogitare, & intendere. Secundum S. Hieronymum, consultare in bonum, ac prosperum eventum. Audiamus nunc quoque Patres: Non te sic spectat Deus in agone certantem, ut populus aurigam, clamare enim novit, adjuvare non novit. Vir res subministrare non potest, homo enim est, non Deus; Hic enim forte dum spectat, plus laborat sedendo, quam ille luctando, Deum quando spectat certatores suos, adjuvat eos invocantes. scribit S. Augustinus ferm. 25. de tempore: Quid boni defuit presente omnipotente Deo, tum provenerunt cuncta bona; inquit Philo lib. 1. de migrat. Abrahæ, & iterum lib. de agricult. Impossibile est, deesse commodum aliquod, ubi Deus presidet, solitus plena, perfectaque bona, largiri rebus omnibus. Optimè S. Cyrillus Alexan. lib. 3. in Joannem: Cedit omnis perturbatio, cunctaque pericula desinunt, cum Christus adsit. Beati redduntur, ad quos propitius respicit Deus, quoniam intuitus ejus beneficium est. scribit Cassiodorus in Ps. 10. Conformiter S. Petrus Chrysologus Serm. 35. Hoc universitas sentit, ex usu de felicibus dicendo: Vidit illum Deus. Sic & Salvianus habet lib. 2. de gubernat. Dei. Aspicere justos homines Deus dicitur, utique ut conseruet, & protegat, aspectus divinitatis munus est conservationis humane. Quid est respicere Deum, (quærit Sanctus Gregorius lib. 30. moralium cap. 3.) nisi ab iniquitate in melius commutare, convertit namque, quem respicit Deus. Hinc Venerabilis Beda in cap. 26. Matth. scribit: Respicere Dei, est misereri, ideo respectus divina misericordie est nobis necessarius. Concludo cum Tito Bostrensi in Catena Divi Thomæ: Respici à Deo, sufficit ad salutem. DEI gratiâ invocatâ, desuper Conceptus audiamus.*

CONCEPTUS I.

- firmatio.* Academicus cœlum tot oculis quot luminaribus terram intuens hoc lemmate notavit: Dum spectat, dicit: sole, luna, & stellis

& stellis, inquam, dum terram spectat, intuetur, & terram ditat, frugum abundantiam divitem reddit. Non aliter Deus cœli Dominus, dum terram, terrestria hæc & sublunaria clementer aspiciat, & intuetur, unâ suo clementi aspectu ditat, abundare facit, fructuum suavitate, & dulcedine, pace, & tranquillitate, aëris sanitate, & salubritate: ita Philo lib. de agriculturâ: *Impossibile est deesse commodum aliquod, ubi Deus presidet, solitus plena perfectaque bona, largiri rebus omnibus.* Exemplum sint filii Israel, de quibus David Ps. 104. *Eduxit eos cum argento & auro, & non erat in tribubus eorum infirmus &c. Expandit nubem in protectionem eorum, & ignem, ut luceret eis per noctem, petierunt, & venit coturnix, & pane cœli salutavit eos, dirupit petram, & fluxerunt aqua, abierunt in sicco flumina &c. Et eduxit populum in exultatione, & electos suos in letitia, & dedit illis regiones gentium, & labores populorum possederunt &c.* Videamus in specie Dei largas benedictiones: *Dominus enim Deus tuus introducet te in terram bonam, terram vivorum, aquarumque & fontium, in cuius campis & montibus erumpent fluviorum abyssi, terram frumenti, hordei, ac vinearum, in quo ficus & malagranata, & oliveta nascuntur, terram olei, ac mellis, ubi absque penuria comedes panem tuum, & rerum omnium abundantiam perfrueris.* Deuter. cap. 8. & iterum cap. 28. *Faciet te Dominus Deus excelsiorem cunctis gentibus, quæ versantur in terrâ, venientq; super te universa benedictiones ista; benedictus tu in civitate, & benedictus in agro; benedictus fructus ventris tui, & fructus terra tua, fructusque jumentorum tuorum, greges armentorum tuorum, & caula ovium tuarum. Benedicta horrea tua, & benedicta reliquia tua; benedictus eris ingrediens, & egrediens.* Unde Israël, & in specie terræ Chanaan, tanta divitiarum benedictionum rerum omnium prosperitas, & abundantia? Dicit causalem liber Exodus cap. 2. & Deuter. cap. 11. *Respexit Dominus filios Israël. Quam (terram & populum inquam) Dominus Deus tuus semper invisit, & oculi illius in eâ sunt à principio anni usque ad finem ejus.* Deuter. 11. Aspectus Dei tam felices fecit Israelitas, tam fructiferam reddidit patriam

patriam, solum, & terram: terram manantem lac & mel. *Deus dum spectat, dicit: Audiatur Genebrardus commentando in Ps. 47. Fluebat lacte & melle, non quidam loci natura, sed Dei benedictione de cælo spectans pluvias, quam Dominus Deus inrusebat, & oculis suis intuebatur à principio Anni usque in finem.*

CONCEPTUS II.

Annalibus æternis inscribi, ac tabulis marmoreis indelebiter insculpi David præcipit Ps. 101. *Scribantur hac in generatione a terâ, & populus, qui creabitur, laudabit Dominum;* quid illud tam memorabile, tam magnificum? nominat illud David: *Respexit de excelsis Sancto suo, Dominus de cælo ad terram prospexit.* Et hoc sit tam memorabile, tam beneficum? Deum de cælo ad terram prospicere? ita est: cum spectat, dicit. An non populi Israelis multiplicatio numerosissima in terrâ Ægypti memorabile, ac ingens beneficium? audire libeat Exodi cap. 1. *Filii Israel creverunt, & quasi germinantes multiplicati sunt, ac roborati impleverunt terram.* Undè tantum multitudinis robur? dicit sacer textus Levitic. 26. *Respiciam vos, & crescere faciam.* Aspectus benignus Dei filios Israel multiplicando roboravit; Abel benedictus à Deo, causa: *Respexit Deus ad Abel.* Genes. 4. Quæ creatura magis benedicta, quàm B. V. Maria? causa: *Respexit humilitatem ancille sue.* Luca 1. Quàm benedictus ac felix hodiè Matthæus, et peccatore fit justus, ex telonario Apostolus, Evangelista, ac Sanctus Dei. Causa: *Vidit hominem sedentem in telonio;* aspexit eum Christus Dei Filius: quàm optimè S. Gregorius Papa: *De cælo ad terram aspexit, ut cælum fieret, qui terra fuit.* Verissimum est: *Deus dum spectat, dicit.*

CONCEPTUS III.

Joannes Ferrus fortunæ effigiem hoc Lemmate donavit: *Aspectu beat.* Quem fortuna aspicit, beatum facit, & felicem: Certissimum hoc est de benigno Dei aspectu, & intuitu; *Aspectu beat.*

beat. Beati redduntur, ad quos propitius respicit Deus, quoniam intuitus ejus beneficium est. ita Cassiodorus in Ps. 10. Noverat hoc afflictus ille parens Lucæ cap. 9. Pater infelix erat, cujus filius à spiritu maligno gravissimè cruciabatur: *Et ecce spiritus apprehendit eum, & subito clamat & elidit, & dissipat eum cum spumâ, & vix discedit dilanians eum.* Descendente JESU de monte in turba hominum immixtus hic afflictus pater, Salvatori occurrit, supplices ad divinum hunc medicum fudit; desideratis fors audire quâ in formâ? fors ita perorat: O suavissime Domine, ecce filius unicus, quem habeo, maligno cruciatur spiritu, enixè rogo, tuâ divinâ potentiâ, liberare eum, & curare digneris, ô impone ei manum, ut hic nefarius fugiat spiritus, impera, ut abscedat: non his perorat formulis, inusitato utitur modo: *Magister obsecro te, respice in filium meum.* Non orat, ut nefario spiritui imperet abutitur, non precatur manus filio imponat, ut salvetur, non supplicat specificis verbis, filium à Diabolo ut liberet, ac sic felicem, ac beatum reddat; solum precatur, filium suum aspiciat, *obsecro te, respice in filium meum.* Certus hic parens, JESUS clementer aspiciat filium suum, & fugiet nefarius spiritus, liber à maligno hospite, filius ter felix, & beatus erit: *Aspectu beat.* Desuper doctissimè Titus Bostrensis in Cat. S. Thomæ: *Sapiens hic videtur esse, non enim dixit Salvatori, fac hoc vel illud, sed respice, hoc enim sufficit ad salutem. Respicere enim Dei, est misereri.* inquit Beda in cap. 26. Matth.

CONCEPTUS IV.

Jacob Genes. 49. oculos Judæ filii sui dilaudans, pulchriores vino esse dicit: *Pulchriores sunt oculi ejus vino.* Quid hic mysterii latet? volunt Doctores, Jacob, cum de filio suo Juda differeret, propheticè locutum fuisse de excellentia Messîæ, quem ille tam avidè desideravit videre in carne, & quia prævidit in spiritu, quod oculi Christi Domini, maximos operaturi essent effectus, vino sacratissimos oculos comparat: sed cur vino? vino subscribere valeo: *Dat robur ac vires,* conformiter verbis Salomonis Prov. 31.

Pars II.

(II)

Vinum

Vinum his, qui amaro sunt animo; oculi Dei ergo optimè comparantur vino, uti hoc dat vires & robur, ita clemens intuitus Dei, vires addit, roborat, animat, vivificat. Aspectus enim divinitatis propitiæ, munus est conservationis humanæ. inquit Salvianus lib. 2. de gubernat. Dei, & Psalmista teste: Oculi Domini super timentes eum, ut eruat à morte animas eorum, & alat eos in fame. Pl. 32.

CONCEPTUS V.

Struthionem ajunt ob gravitatem corporis, ovis non infidere, sed solis calori exposita ova fixissimè tamdiu intueri, donec pulli prodeant; Academicus inscribit Lemma: *Format obtutu*. Hoc rectissimè de clementi Dei intuitu prædicatur; *format obtutu*: quos Deus clementi oculo aspicit, hi prodeunt recentes pulli, regenerandi in vitam æternam; exemplum sit Nathanaël. *Quia te vidi sub ficu, credis.* Joannis 1. Ecce fidei, quæ vita est animæ, initium, principium, & origo, adscribitur Filii Dei clementi aspectu; salus quàm maxima Zachæo obtigit: *Eò quod & ipse sit filius Abrahæ*, Zachæi vitæ spiritualis initium, ac animæ salutis fundamentum, constitit in clementi Jesu intuitu, & aspectu Zachæi: *Suspiciens Jesus, vidit illum.* Lucæ 19. Mundus miratur, quòd Dismas famosus latro in ultimâ vitæ horulâ cælo generatus, filius factus sit vitæ æternæ: *Hodie mecum eris in Paradiso.* Unde tanta salus & felicitas huic latroni? Narrat Joannes cap. 19. *JESUS autem inclinato capite tradidit spiritum.* Quæstio nunc est, ad quam partem Jesus caput suum venerandum reclinaverit: an versus dexteram, vel sinistram partem? communis est responsio: quod ad dexteram partem, in quâ parte hic latro pendebat; retendo ergò Jesus sacratissimum caput suum ad partem dexteram, versus latronem Dismam, consequenter & oculos suos ad hunc hominem defixos habuit, Dismam aspexit, intuitus est, & ultimus hic Jesu aspectus, Dismam format cœli civem, filium, ac heredem vitæ æternæ. *Format obtutu*: optimè Cassiodorus: *Beati redduntur, ad quos propitiis respicit Deus, quoniam intuitus ejus beneficium est.*

CON-

CONCEPTUS VI.

Soli radios suos in frigidam glaciem defigenti, quia in aquam resolvitur & defluit, Academicus hoc lemma subscripsit: *Solvit dum videt*, revera Sol Justitiæ Christus JESUS, frigidos peccatores, quos clementer aspicit, videt, protinus in pœnitentiæ lachrymas resolvit, diffuere facit. Testis est S. Petrus: hic in atrio Pontificis negat suum charissimum Magistrum: *Non novi hominem*. Ad primam negationem non flet, non pœnitet Petrus, frigidus perseverat: Negat secundò, nondum scelus deplorat: Negat tertio, & hic resolvitur glaciale cor in amaras pœnitentiæ lachrymas: *Exiens flevit amarè*. Cur sicut ad tertiam negationem, non etiam ad primam Petrus contritus est? Ad primam negationem commissam non est intuitus JESUS Petrum, non etiam ad secundam, tertiâ negatione factâ inquit S. Lucas cap. 22. *Conversus Dominus respexit Petrum*, & vix Dominus, hic sol divinus radiis oculorum suorum, hanc frigidam glaciem, Petrum videt; *solvit dum videt*, dissolvit, inquam, in amarissimas pœnitentiæ lachrymas. Difertè hic S. Ambrosius lib. 10. in Lucam: *Negavit primò Petrus, & non flevit, quia non respexerat Dominus; negavit secundò, non flevit, quia adhuc non respexerat Dominus; negavit tertio, & respexit Petrum, & ille amarissimè flevit: quos Deus respicit, plorant delictum*.

O misericordissime Deus ad genua provolutus inclamo misericordiam tuam, cum S. Ambrosio mox citato: *Respice in nos, & miserere, respice Domine JESU, ut sciamus nostrum deslere peccatum*; ut cum S. Matthæo à te Deus sincerè conversi, pœnitendo, electi fiamus.

Amen.

(Ii) 2

IN FESTO